

Izvještaj o radu za 2015. godinu

JAVNA USTANOVA

CENTAR ZA SOCIJALNI RAD

T U Z L A

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2015.GODINU

Tuzla, mart 2016.godine

I UVOD

Centar za socijalni rad Tuzla osnovan je Odlukom Narodnog odbora opštine Tuzla 30. marta 1959. godine a počeo je sa radom polovinom aprila te iste godine.

Centar za socijalni rad Tuzla je Javna ustanova čiji je osnivač Općina Tuzla i koja je organizovana u skladu sa Zakonom o ustanovama (Sl. Novine RBiH broj 6/92 i 13/94). Organ upravljanja u Centru je Upravni odbor. Centar djeluje u skladu sa Pravilima JU Centra za socijalni rad Tuzla, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesata, Pravilnikom o radu, Pravilnikom o kancelarijskom i arhivskom poslovanju, Pravilnikom o zaštiti od požara, Pravilnikom o zaštiti na radu i Pravilnikom o čuvanju tajnih podataka.

Grad Tuzla kao osnivač finansira djelatnost Centra odnosno materijalne troškove i plaće zaposlenih a Kantonalno ministarstvo rada, socijalne politike i povratka odnosno Vlada TK i Federalno ministarstvo rada i socijalne politike oblike zaštite po Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i porodici sa djecom.

1.1. PROGRAMSKI CILJEVI I ZADACI CENTRA

Centar djeluje u skladu sa svojim Pravilima poštujući ustavna i zakonska načela.

Pravilima Centra utvrđeni su sljedeći programski ciljevi i zadaci:

- rješava u prvom stepenu zahtjeve za ostvarivanje prava iz socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata, zaštite porodice sa djecom i drugih prava u skladu sa zakonima;
- otkriva, prati i proučava probleme; pojave iz oblasti socijalne, dječije i porodične zaštite;- neposredno pruža usluge i oblike socijalne zaštite porodice sa djecom, otklanja posljedice stanja socijalnih potreba i problema koji su ustanovljeni kod korisnika;-programira i planira ostvarivanje i razvoj socijalne zaštite na području Grada;-provodi aktivnosti koje se odnose na pružanje pomoći licima izloženim zlostavljanju i nasilju u porodici, u skladu sa zakonima; - sarađuje sa nadležnim institucijama na otklanjanju, identifikovanju i stručnom tretmanu ovisnika od alkohola i opojnih droga, u skladu sa zakonima;
- obavlja savjetodavni i savjetovališni rad;
- obavlja poslove i ima ovlaštenja organa starateljstva utvrđene porodičnim zakonom, te drugim zakonima i prepisima
- vodi propisanu evidenciju, prikuplja dokumentaciju o korisnicima socijalne zaštite, oblicima

- i uslugama socijalne zaštite, korisnicima civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom;
- stručno razvija i unapređuje mrežu socijalnih partnerskih ustanova (vladinih i nevladinih);
- razvija i unapređuje alternativne, institucionalne, vaninstitucionalne oblike socijalne zaštite, oblike samopomoći, susjedske pomoći i druge vidove aktivnog odnosa građana na prevenciji, sprečavanju i saniranju životnih poteškoća svojih građana, a naročito lica izloženih zlostavljanju i nasilju u porodici starih lica bez porodičnog staranja, materijalno neosiguranih i za rad nesposobnih lica, lica sa invaliditetom i lica ometenih u fizičkom ili psihičkom razvoju, odgojno zanemarene ili zapuštene djece ili djece bez roditeljskog staranja i lica sa društveno negativnim ponašanjem;
- inicira i podržava organizovanje raznih socijalnih, pedagoških, psiholoških, pravnih i drugih savjetovališta;
- sarađuje sa građanima, mjesnim zajednicama, pravnim licima, udruženjima građana, pravosudnim organima i drugim organima i institucijama koje mogu doprinijeti unapređenju kvaliteta socijalnog rada i socijalne zaštite;
- poslove iz oblasti socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom za raseljena lica i izbjeglice, koji su mu povjereni.

Socijalna politika je državna djelatnost koja se sastoji u preraspodjeli nacionalnog dohotka s ciljem rješavanja socijalnih rizika kao što su bolest, nezaposlenost, invalidnost, smrt hranitelja, pomoć porodici. Zatim, to je djelatnost koja teži ujednačavanju životnih uslova ljudi i konačno socijalna politika ima za cilj pomagati, rješavati probleme ranjivih socijalnih grupa, tj. onih koje se nalaze u najtežem položaju. Prema tome, socijalna politika je vrlo opsežna djelatnost države kojoj pomažu razne organizacije-humanitarne, privatne, neprofitne i slične.

Socijalna zaštita je najsloženija oblast društvenog života i kao takva definisana je ustavima i zakonima kao djelatnost od posebnog društvenog interesa. U svojoj osnovi socijalna zaštita je usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i porodica koje se sticajem različitih životnih okolnosti, nalaze u stanju socijalne potrebe.

U FBiH socijalna zaštita je uređena fragmentarno i u osnovnim pravima definisana je na federalnom nivou, a obaveze prema korisnicima smještene su na nivou kantona, gradova i općina. Različitost naknada u kantonima dodatno povećava nepravdu prema licima u stanju socijalne potrebe čime se krše međunarodni dokumenti iz ove oblasti.

Poseban problem predstavljaju one kategorije stanovništva, koje su sve siromašnije, a niti po jednom postojećem zakonu ne mogu ostvariti prava ni na jedan oblik socijalne zaštite. To su prije svega, penzioneri, zatim radno sposobna lica koja su zaposlena ali bez materijalnih primanja, oboljeli iz ove kategorije kojima su potrebna stalna novčana sredstva za liječenje i drugi.

Na porast siromaštva i broja lica u stanju socijalne potrebe u 2015.godini u gradu Tuzla uticale su, između ostalog, i elementarne nepogode (poplave, klizišta) iz 2014.godine, jer velika većina ugroženog stanovništva svoje probleme nisu uspjеле riješiti u 2015. godini.

Grad Tuzla pokazao se izuzetno važnim nosiocem socijalne zaštite i socijalnog razvoja, jer se na njegovim prostorima već realizuje većina mjera koje imaju za cilj prevazilaženje socijalne isključenosti građana. Gradu je potrebno dati daleko veće ovlasti u sistemu socijalne zaštite kako bi mogao još efikasnije odgovoriti na potrebe građana. Grad bi morao imati uslove i resurse koji su neophodni da bi mogao predstavljati zajednicu života, rada i stvaranja svakog čovjeka.

Pokazalo se da su u socijalnoj sferi, jako potrebne lokalne inicijative i podrška stvaranju lokalne socijalne zaštite koja će mobilisati dodatne ljudske i materijalne potencijale u rješavanju socijalnih problema. Ta potreba se potvrdila naročito u kriznim situacijama kao što su poplave i klizišta, koje su se javile u martu i maju 2014.godine sa golemin posljedicama. Posebnu ulogu i u tome imao je Centar za socijalni rad Tuzla kao institucija od posebnog društvenog značaja, čija se uloga ne iscrpljuje samo u pružanju određenih socijalnih usluga, već i na kreiranju socijalnih politika, donošenju zakona i mjera za unapređivanje kompletног socijalnog sistema.

1.2. ORGANIZACIJA RADA

Centar svoju djelatnost obavlja preko osnovnih organizacionih jedinica – Službi, a to su:

I Služba socijalne zaštite i starateljstva

II Služba finansijsko-računovodstvenih poslova

III Služba pravnih i opštih poslova

IV Porodično savjetovalište.

U Službi socijalne zaštite obavljaju se svi poslovi iz domena planiranja razvoja i ostvarivanja svih vidova socijalne zaštite, dječije i porodične zaštite, vrši stručna obrada zahtjeva po pravima iz ove oblasti i rješava u prvom stepenu, obavljaju svi poslovi po pitanju starateljstva, civilnih žrtava rata, kao i drugi poslovi socijalne zaštite utvrđenih zakonom.

Službu socijalne zaštite čine:

- rukovodilac Službe

- psiholog

- psiholog-pedagog
- pravnik
- sociolog
- defektolog
- stručni saradnik za socijalnu zaštitu-socijalni radnik
- referent za pravne poslove
- administrativni službenik

Služba finansijsko-računovodstvenih poslova obavlja sve uobičajene poslove neophodne za poslovanje Centra u ovoj oblasti, te obezbeđuje finansijsko poslovanje u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima. U Službi se obavljaju poslovi evidencije novčanih pomoći i naknada, mjesecne promjene, izrada mjesecnih trebovanja sredstava iz resornog Ministarstva TK, vrše se usklađivanja mjesecnih isplata, izrada izvještaja i informacija o pravima korisnika i izrada mjesecnih izvještaja o utrošku finansijskih sredstava prema osnivaču.

Službu finansijsko-računovodstvenih poslova čine:

- rukovodilac Službe
- ekonomista
- službenik obračuna plaća
- operator za unos podataka.

U Službi pravnih i opštih poslova obavljaju se svi pravni i opšti poslovi, organizuje rad svih ostalih Službi u skladu sa mogućnostima Centra i potrebama korisnika. Takođe se obezbeđuje zaštita i održavanje zgrade u kojoj se odvija djelatnost, kao i cijelokupne imovine Centra, što podrazumijeva i održavanje higijene.

Služba obavlja i organizuje i druge poslove u skladu sa potrebama i interesima Centra kao i zahtjevima Upravnog odbora i osnivača.

Službu pravnih i opštih poslova čine:

- rukovodilac Službe
- pravnik
- upravni službenik
- službenik protokola
- arhivar
- vozač putničkog automobila
- daktilograf
- čistačica prostorija

Porodično savjetovalište pruža pomoć u savladavanju poteškoća, stvaranju uslova za očuvanje i razvoj ličnih mogućnosti, te odgovornijeg odnosa pojedinca prema samom sebi, porodici i društvu, kao i sticanje znanja i vještina koje pozitivno utiču na odnose među partnerima i odnose unutar porodice.

Porodično savjetovalište čine:

- savjetnik – sistemski praktičar
- sistemski psihoterapeut.”

1.3 RAD STRUČNIH TIMOVA

U Centru su radila **tri stručna tima**.

- **Stručni tim za zaštitu djece sačinjavaju:** pravnik, psiholog-pedagog, odnosno, psiholog ili pedagog, socijalni radnik po području ili zaduženju. **Stručni tim za zaštitu djece** održao je **132** sastanka. Bavio se uglavnom poslovima starateljstva, smještajem djece u porodice, domove, popisom i zaštitom imovine, usvojenjima, posredovanjem kod nesređenih odnosa u porodici, posredovanjem u mirenju bračnih partnera, povjeravanjem djece prije razvoda braka i održavanjem ličnih odnosa i neposrednih kontakata djece i roditelja i obradom maloljetnika pri sklapanju brakova.
- **Stručni tim za zaštitu djece ometene u psihičkom i fizičkom razvoju i delinkventne djece** održao je **50** sastanaka. Ovaj stručni tim sačinjavaju: defektolog, psiholog-pedagog, odnosno psiholog ili pedagog, pravnik, socijalni radnik po području ili zaduženju Koordinator tima je defektolog. Bavio se uglavnom smještajem djece u škole, zavode i porodice, smještajem u odgojne ustanove, obradom i smještajem u

VPD i maloljetničke zatvore, provodio je mjere pojedinačnog nadzora i upućivanja u Disciplinski centar i radio sa djecom po povratku iz određene ustanove.

- **Stručni tim za zaštitu poslovno nesposobnih, starih i drugih lica** održao je **80** sastanaka. Stručni tim za zaštitu poslovno nesposobnih, starih i drugih lica : pravnik, psiholog-pedagog, odnosno, psiholog ili pedagog, socijalni radnik po području ili zaduženju. Bavio se pokretanjem postupka za oduzimanje poslovne sposobnosti, postavljenjem staraoca, zaštitom imovine poslovno nesposobnih lica, smještajem u porodice i ustanove socijalne zaštite, radom sa alkoholičarima, narkomanima i drugim, ostvarivanjem prava na materijalnu pomoć i rješavanje stambenih potreba, obezbjeđivanjem pomoći za sahranu umrlih lica i dr.

1.4. RAD STRUČNIH RADNIKA

U 2015.godini u Centru je bilo zaposleno 33 radnika od toga 28 su bile žene. Poslove stručnog socijalnog i drugog rada iz oblasti socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom obavljalo je 10 socijalnih radnika, 4 pravnika, 2 pedagoga-psihologa, 1 psiholog, 2 sociologa i 1 dipl.ekonomista. Uz to bilo je angažovano 9 administrativnih radnika i 4 kao pomoćno osoblje.

Rađeno je sa građanima iz svih mjesnih zajednica koje čine grad Tuzlu a koji su se našli u stanju socijalne potrebe, odnosno kojima su buile potrebne usluge iz oblasti socijalne ili porodične zaštite. Obrađeno je ukupno 3911 predmeta. Obraćao se veliki broj građana čijim zahtjevima su uposlenici Centra nastojali udovoljiti u skladu sa zakonom i raspoloživim materijalnim i drugim sredstvima. Bilo je mnogo i onih čijim zahtjevima nisu mogli udovoljiti zbog toga što ih nema niti u jednom zakonu, a u teškoj su materijalnoj i zdravstvenoj situaciji (npr. radnici pogrešno privatiziranih firmi koji su ne svojom krivicom ostali bez posla, veliki broj penzionera i sl.).

Stručni radnici Centra pomagali su građanima koji su se našli u različitim problemima i teškoćama. U toku jednog radnog dana svi su u prosjeku primali 10-15 građana radi davanja stručnih uputa i savjeta, prikupljanja dokumentacije, izrade analiza, razmjene informacija i davanja određenih stručnih mišljenja. Procjenjuje se da je obavljeno više od 12 hiljada takvih neposrednih razgovora, a nekoliko puta više ih je obavljeno telefonskim putem.

Stručni radnici Centra su u 2015.godini izradili 1318 anamneza (izvještaja o ličnim, porodičnim, materijalnim i drugim prilikama) 932 rješenja, 835 revizija, 782 izvještaja, analiza i sl. Osim toga radili su na saniranju porodičnih odnosa i konfliktnih situacija u 473 slučaja, određivanju posebnog i privremenog staratelja 132 slučaja, smještaju djece i odraslih u porodice i ustanove, na reviziji starateljstva, reviziji novčanih pomoći, itd. Učestvovali su u radu stručnih timova 262 puta, u svakodnevnim dežurstvima 365 puta, u savjetovalištim 108 puta.

Poslovi socijalnog stručnog rada obuhvataju i rad na terenu, kao što su uvid u porodičnu situaciju (572), rad sa licima koji imaju problema sa mentalnim zdravljem (132), licima sa društveno negativnim ponašanjem (178), žrtvama nasilja u porodici (138), prisustvo sudskim ročištima (112), popraćaj djece i odraslih u porodice i ustanove (64), ostvarivanje saradnje sa

mjesnim zajednicama i drugim institucijama (639), ostvarivanje saradnje sa vladinim i nevladinim organizacijama (108). Posređovali su u radu sa osuđenim licima i njihovim porodicama i pružali im stručnu pomoć u 95 slučajeva, te novčanu i drugu pomoć u 562 slučaja. Radili su sa 51 porodicom alkoholičara i 22 porodice narkomana, te im pružali pomoć z liječenju, smještaju u ustanove i materijalnu pomoć. Sve navedene i mnoge druge, ovdje ne navedene poslove, stručni radnici Centra obavili su veoma uspješno i pored toga što je i u 2015.godini postojao nedostatak kadrova.

1.

1. UKUPAN BROJ PREDMETA, OBRAĐENIH SLUČAJEVA I INTERVENCIJA

1. Ukupan broj predmeta

tabela br. 1.

Prvostepeni postupak			Drugostepeni postupak			Obična pošta		
UPI 1	2014	2015	UPI 2	2014	2015		2014	2
- riješeno	4465	3719	- riješeno	48	64	- riješeno	1481	1
- neriješeno	382	89	- neriješeno	21	16	- neriješeno	35	3
Ukupno								
zaprimaljeno	4847	3808		69	80		1516	1

Iz ove tabele je vidljivo da je u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu smanjen broj predmeta u prvostepenom upravnom postupku za 1039 predmeta, a povećan je u drugostepenom upravnom postupku za 11 predmeta.

1.

1.

1. Ukupan broj obrađenih slučajeva

tabela 2.

ZA DJECU I OMLADINU		ZA ODRASLE	
2014	2015	2014	2015
1700	1750	8100	8300

Ukupan broj obrađenih slučajeva u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu veći je za djecu i omladinu za 50, a za odrasle za 200 slučajeva.

1.

1.

1. Ukupan broj intervencija socijalne zaštite

tabela 3.

ZA DJECU I OMLADINU		ZA ODRASLE	
2014	2015	2014	2015
1600	1650	11100	11200

Ukupan broj intervencija socijalne zaštite u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu je veći za djecu i omladinu za 50, a za odrasle za 100 slučajeva.

1. OBLICI I MJERE ZAŠTITE

Oblici i mjere zaštite regulisani su Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH (osnovni oblici) i Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom Tuzlanskog kantona (dopunski oblici), te Porodičnim zakonom FBiH, kao i drugim zakonskim i podzakonskim aktima.

1.

1. SOCIJALNA ZAŠTITA

U oblasti socijalne zaštite u 2015.godini rađeno je na:

- pružanju novčanih i drugih materijalnih pomoći;
- porodičnoj zaštiti;
- smještaju djece i odraslih u druge porodice;
- smještaju djece i odraslih u ustanove socijalne zaštite;
- starateljstva i usvojenja;
- razvrstavanja djece i omladine sa smetnjama u psihofizičkom razvoju.

1.

1. Novčane i druge materijalne pomoći

tabela 4.

Vrste pomoći	Broj korisnika	
	2014	2015
- stalne novčane pomoći	613	624
- jednokratne pomoći	596	470
- izuzetne jednokratne pomoći	2	2
- privremene novčane pomoći	3	-
UKUPNO	1214	1096

Iz tabele je vidljivo da je smanjen broj korisnika svih oblika ali ne zbog toga što je smanjen broj korisnika na terenu, naprotiv, Centru se obratilo duplo više građana koji su tražili pomoć odnosno koji su se našli u stanju socijalne potrebe, nego zato što Ministarstvo svake godine smanjuje iznos sredstava za ove oblike novčane pomoći. Ako samo uporedimo da je Centar 2010. godine imao na raspolaganju 160.000,00 KM za jednokratne pomoći a u prošloj godini samo 70.000,00 može se zaključiti koliko su smanjeni iznosi.

1.

1.

1. Broj korisnika i iznos uplaćenih novčanih sredstava u 2015.godini

tabela br. 5

Vrste pomoći	Broj korisnika	Uplaćena novčana sredstva
- stalne novčane pomoći	624	972.696,00
- jednokratne pomoći	470	70.000,00
- izuzetne jednokratne pomoći	2	1.500,00
UKUPNO	1096	1.044.196,00

S obzirom na potrebe stanovništva, odnosno tešku ekonomsku i materijalnu situaciju, izdvojena sredstva su bila nedostatna.

Prava po osnovu invaliditeta	Broj korisnika 2014godine	Broj korisnika 2015godine
Neratne invalidnine, tudja njega i pomoć	2419	2581

Putem ovog Centra vrši se prijem i obrada zahtjeva i izdavanje rješenja za priznavanje prava po osnovu invaliditeta, na osnovu člana 18 g. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtav rata i zaštite porodice sa djecom("Službene novine FBiH" br 36/99,54/04,39/06,i 14/09)

1.

1.

1. Djeca ugrožena porodičnom situacijom

tabela -6.

Porodično stanje	Stanje na kraju	Stanje na kraju
	2014.godine	2015.godine
- djeca bez oba roditelja	8	9
- djeca nepoznatih roditelja	1	1
- djeca napuštena od roditelja	18	17
- roditelji spriječeni da obavljaju roditeljsku dužnost	13	12
- roditelji zanemaruju ili zlostavljaju djecu	18	17
UKUPNO	58	56

2.1.4. Djeca sa smetnjama u psihofizičkom razvoju

tabela br. 7

OBLICI SMETNJI	Stanje na kraju	Stanje na kraju
	2014.godine	2015.godine
- slijepi i slabovidni	19	19
- gluhi i nagluhi	40	48
- s poremećajima u govoru i glasu	28	30
- s tjelesnim oštećenjima	80	88
- sa smetnjama u psihofizičkom razvoju	85	97
- sa kombinovanim smetnjama	306	328
UKUPNO	558	610

U 2015.godini u odnosu na 2014.godinu povećao se broj djece sa psihofizičkim smetnjama čak za 52 osobe. Taj podatak govori kako se zdravstvena slika stanovništva svake godine

pogoršava, odnosno sve je više građana kojima je potrebna pomoć i zaštita kako zdravstvena tako i materijalna i stručna pomoć.

2.1.5. Punoljetne osobe sa smetnjama u psihofizičkom razvoju

tabela br. 8

OBLICI SMETNJI	Stanje na kraju	
	2014.godine	2015.godine
- slijepi i slabovidni	13	13
- gluhi i nagluhi	40	40
- s tjelesnim oštećenjima	73	75
- s psihičkim smetnjama	876	879
- kombinovane smetnje	736	736
UKUPNO	1738	1743

2.1.6. Punoljetne osobe koje nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje po starosnoj strukturi

tabela br. 9

Starosna struktura	2014.		2015.	
	SVEGA	ŽENE	SVEGA	ŽENE
18-21	15	9	31	12
22-26	27	15	70	30
27-45	441	290	224	117
46-59	527	263	252	143
60-65	207	130	164	95
65 i više godina	551	376	306	223
UKUPNO	1768	1083	1047	620

Ukupan broj osoba u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu smanjen je za 721 osobu, a broj žena za 472 osobe. Uzroci mogu biti povećanje smrtnosti, povećanje brige srodnika za stare i

iznemogle osobe i sl.

2.1.7. Punoljetne osobe kojima je zbog posebnih okolnosti potrebna socijalna zaštita

tabela br. 10

POSEBNE OKOLNOSTI	2014.	2015.
- materijalno neobezbijedena i za rad nesposobna lica	613	624
- lica kojima je zbog posebnih okolnosti potrebna soc. zaštita	596	158
-porodični smještaj odraslih	12	14
UKUPNO	1221	796

2.1.8. Starateljstvo i usvojenje

tabela br. 12

Oblici starateljstva	Maloljetne osobe		Punoljetne osobe	
	2014.	2015.	2014.	2015.
- starateljstvo nad maloljetnim i punoljetnim licima	9	8	7	8
- starateljstvo za posebne slučajeve	12	47	209	155
- usvojenje	2	1	-	-
UKUPNO	23	56	216	163

U 2015.u odnosu na 2014.godinu stavljen je pod starateljstvo i usvojenje više za 33 osobe, a 53 za punoljetne osobe.

2.1.9. Smještaj djece i odraslih u porodice i ustanove

tabela br. 13

TIPOVI SMJEŠTAJA	D J E C A		ODRASLI	
	2014.	2015.	2014.	2015.
- Domovi i druge ustanove	29	37	135	110
- Smještaj kod srodnika	37	20	8	14
- Smještaj kod nesrodničkih porodica	10	30	4	-
UKUPNO	76	87	147	124

U 2015. u odnosu na 2014.godinu povećan je broj djece smještene u ustanove i hraniteljske porodice za 11 djece, a smanjen je broj odraslih osoba za 23 osobe. Od 87 djece, 50 je smješteno u hraniteljske porodice, a 37 u ustanove, a od 124 stare osobe 14 je smješteno u hraniteljske porodice, a 110 u ustanove.

2.1.10. Razvrstavanje djece i omladine sa smetnjama u psihofizičkom razvoju

tabela br. 14

VRSTE SMETNJI	UKUPNO RAZVRSTANO DJECE	GODINE STAROSTI						
		manje od 7 god.		7 - 14		15 - 16		17 - 18
		svega	ženske	svega	ženske	svega	ženske	svega
UKUPNO	52	25	10	5	33	15	3	2
- sa smetnjama u psihofizičkom razvoju	12	6	3	2	5	1	1	3

- slijepa i slabovidna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- gluha i nagluha	8	4	2	1	4	2	1	1	1	-
- s poremećajima u govoru i glasu	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-
- s tjelesnim oštećenjima	8	1	2	-	6	1	-	-	-	-
- s kombinovanim smetnjama	22	14	3	2	17	11	-	-	2	1

Najveći broj kategorisane djece je starosti od 7-14 godina i to 33 od toga 15 ženske djece. Sa smetnjama u psihičkom razvoju isto tako najveći je broj djece starosti od 7-14 godina i to svega 5 od toga 1 žensko dijete, gluha i nagluha svega 4 od toga 2 ženske djece, s tjelesnim oštećenjima svega 6 od toga 1 žensko dijete i s kombinovanim smetnjama svega 17 od toga 4 ženske djece.

1. CIVILNE ŽRTVE RATA

Civilna žrtva rata je lice kod kojeg je tokom rata ili neposredne ratne opasnosti uslijed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja ili nestanak ili pogibija tog lica.

Civilne žrtve rata prema Zakonu o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i porodice sa djecom imaju sljedeća prava:

- ličnu invalidninu ili mjesечно lično novčano primanje;
- dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica;
- ortopedski dodatak;
- porodičnu invalidninu;
- pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala;
- osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija, dokvalifikacija);
- prioritetno zapošljavanje;
- prioritetno stambeno zbrinjavanje;
- psihološku i pravnu pomoć.

Civilne žrtve rata razvrstavaju se prema procentu oštećenja u šest grupa i to:

- I grupa- invalidi sa 100% tjelesnog oštećenja kojima je za održavanje života potrebna pomoć i njega od strane drugog lica;
- II grupa- invalidi sa 100% tjelesnog oštećenja;
- III grupa- invalidi sa 90% tjelesnog oštećenja;
- IV grupa- invalidi sa 80% tjelesnog oštećenja;

- V grupa- invalidi sa 70% tjelesnog oštećenja;
- VI grupa- invalidi sa 60% tjelesnog oštećenja;

Primanja i korisnici tokom 2015.godine su iskazani u sljedećoj tabeli:

tabela br.15

VRSTE PRIMANJA	Broj koris.	Broj koris.	Novčana sredstva
	2014.god.	2015. god.	2015.
- Lična invalidnina	90	89	233.938,68
- Mjesečna lična nov. primanja	80	87	611.940,60
- Dodatak za njegu i pomoć	5	5	33.058,80
- Ortopedski dodatak	46	45	68.858,64
- Porodična invalidnina	188	187	575.145,24
UKUPNO	409	413	1.522.941,96

Ovo je stanje korisnika u 2014. i 2015.godini i isplaćena novčana sredstva za 2015.godinu po vrstama primanja. Broj korisnika ličnih invalidnina smanjio se u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu za 1 korisnika, broj korisnika ličnih novčanih primanja povećao se za 7 korisnika i broj korisnika porodičnih invalidnina smanjio se za 1 korisnika.

2.3. ZAŠTITA PORODICE SA DJECOM

Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom posebno je uređena oblast zaštite porodice sa djecom. Međutim, tim Zakonom oblast zaštite porodice sa djecom svrstana je u ostale oblike socijalne zaštite koji se finansiraju u skladu sa odlukama Vlade TK i naspram ekonomske moći TK, odnosno od raspoloživih sredstava. U 2015.godini ustanovljena su sljedeća prava:

- pravo na dječiji dodatak;
- pravo na uvećani dječiji dodatak;
- naknada plaće majci porodilji;

Vrste primanja, broj korisnika u 2014. i 2015.godini, te novčana primanja u 2015.godini iskazani su u sljedećoj tabeli:

tabela br. 16

VRSTE PRIMANJA	BROJ KORISNIKA 2014.	BROJ KORISNIKA 2015.	NOVČANA SREDSTVA 2015.
-dječiji dodatak	1.530	1.433	767.240,00
- uvećani dječiji dodatak	361	353	215.400,00
- naknada plaće majci porodilji	368	340	-
- smještaj djece	-	50	282.029,00
- smještaj odraslih	-	14	52.645,76
UKUPNO	2.259	2.190	1.317.314,76

Dječiji dodatak za djecu nezaposlenih roditelja i sa utvrđenim imovinskim cenzusom je 20 KM mjesečno po djetetu, a za porodice sa troje i više djece u iznosu od 40 KM mjesečno po svakom djetetu, dok je uvećani dječiji dodatak za djecu sa psihofizičkim smetnjama 50 KM mjesečno.

Pravo na naknadu umjesto plaće ženi-majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, ostvarilo je u 2015.godini manje za 28 osoba u odnosu na 2014.godinu. Opće je poznato da ostvarivanje navedenih prava nije dovoljno za zaustavljanje negativnih tokova u padu nataliteta, pravilnom odgoju, odrastanju i podizanju djece, te je potrebno da Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak u Vladi TK u narednom periodu obezbijedi punu primjenu Zakona, a što se odnosi na redovnu i kontinuiranu isplatu prava porodicama sa djecom koja nisu bila obuhvaćena u prethodnom periodu. Vlada TK u narednom periodu posebno se mora angažovati za pomoć nezaposlenim majkama porodiljama u prehrani djeteta, nabavci potreбne opreme za novorođenčad i za ukupnu brigu i pomoć majkama u odgoju i podizanju djece.

Kad je u pitanju zaštita porodice sa djecom Centar je svim oblicima i formama te zaštite posvetio posebnu pažnju jer su to najranjivije kategorije društva.

Posebnu pažnju i u 2015.godini Centar je posvećivao djeci i mladima ugroženim porodičnom situacijom, djeci ometenoj u psihofizičkom razvoju i djeci sa poremećajima u ponašanju i ličnosti. Uočeno je da poremećaji u životima djece najčešće nastaju kao posljedica smrti roditelja, vanbračnog rađanja djece, razvoda brakova, migracija, ratom izazvanih asocijalnih stanja, bolesti roditelja, alkoholizma, narkomanije, grubog zanemarivanja roditeljskih dužnosti i dr. Pružane su pomoći direktne i indirektne, u izdržavanju, povjere djece kod razvoda brakova, u saniranju porodičnih prilika, starateljstvu, utvrđivanju očinstva, pa do smještaja u dom ili drugu porodicu. Uočeno je, također, da su poremećaji u ponašanju ličnosti ozbiljan društveni i socijalni problem. Najneposrednije se povezuju sa njihovom materijalnom ugroženošću, poremećenim odnosima u porodici i raznim drugim faktorima.

Djeci ometenoj u psihofizičkom razvoju Centar je u 2015.godini pružao posebnu pažnju i podršku, jer se zna da su to najugroženije kategorije u stanju socijalne potrebe.

1.

1. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Pravo na zdravstvenu zaštitu je jedno od osnovnih ljudskih prava, ali je u cijeloj BiH, pa i u gradu Tuzli znatno ugroženo. Mnogo ljudi, pa čak i djeca ne mogu ostvariti to pravo zbog toga što su im roditelji ostali bez posla, ne svojom krivicom, što se nisu na vrijeme javljali na Zavod za zapošljavanje, što nisu upisani (evidentirani) ili iz nekog drugog razloga. Upravo zbog toga zdravstvena zaštita u gradu Tuzli bila je u 2015.godini u fokusu interesovanja stručnih radnika Centra za socijalni rad. To se odnosi na sve kategorije korisnika kojima je ta zaštita zaista bila potrebna. Centar za socijalni rad Tuzla je na stanovištu da što prije u cijeloj državi BiH treba provesti temeljitu reformu sektora zdravstvene zaštite kako bi se svim građanima pod jednakim uslovima obezbjedio minimum zdravstvenih usluga na cijelom prostoru BiH.

Korisnici zdravstvene zaštite koji pravo ostvaruju u gradu Tuzla preko Centra za socijalni rad prikazani su u sljedećoj tabeli:

tabela br.17

VRSTE KORISNIKA	BROJ KORISNIKA 2014.	BROJ KORISNIKA 2015.
- Korisnici stalne novčane pomoći	448	574
- Djeca i odrasli smješteni u ustanove	84	85
- Djeca od rođenja do polaska u školu	131	107
- Djeca i odrasli na por. smještaju	39	41
- Lica starija od 65 godina	103	127
- Civilne žrtve rata	10	13
UKUPNO	815	947

Podaci iz ove tabele govore da je u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu došlo do povećanja broja korisnika zdravstvene zaštite za 126 korisnika. Najviše je povećan broj korisnika lica starijih od 65 godina za 24 korisnika, civilne žrtve rata za 3 korisnika i djeca i odrasli

smješteni u porodice za 2 korisnika i djeca i odrasli smješteni u ustanove za 1 korisnika.

1.

1. PSIHOSOCIJALNA ZAŠTITA

Psihosocijalna zaštita djece i odraslih lica spada u specifične vidove socijalne zaštite čija je zadaća da potiče, organizuje i provodi aktivnosti sa svrhom suzbijanja socijalnih, porodičnih i osobnih problema. Vodeća načela stručnih radnika u toj oblasti su etička načela koja podrazumijevaju promicanje vrijednosti i dostojanstva svakog ljudskog bića. Specifični ciljevi psihosocijalne zaštite i stručnog socijalnog rada su:

1. Osnaživanje pojedinaca ili grupe za djelovanje i rješavanje problema;
2. Uspostavljanje veza između pojedinaca i resursa zajednice;
3. Razvijanje mreže institucija koje će djelotvorno reagovati na potrebe ljudi u nevolji.

Ovi ciljevi se ostvaruju kroz savjetodavni i psihosocijalni tretman.

Savjetodavni tretman je programirana pomoć kojoj je svrha uspješnije prevladavanje teškoća, stvaranje uslova za očuvanje i razvoj ličnih mogućnosti te odgovornog odnosa pojedinaca prema samima sebi, porodici i društvu.

Psihosocijalni tretman je proces psihičkog i socijalnog osnaživanja pojedinaca (djeteta i odrasle osobe), njegove porodice i socijalnog okruženja kako bi u sebi i svojoj neposrednoj okolini pronašao ili stekao snage i načine za uspješno suočavanje sa stresom i prevladavanje krize.

Psihosocijalna pomoć ima dugoročan zadatok usmjeren na normalizaciju psihičkog i socijalnog života djece i odraslih. Program psihosocijalne pomoći je namjenjen osobama i grupama u krizi s ciljem sprečavanja teškoće prilagođavanja, sprečavanja pogoršanja psihičkog stanja i razvoja psihičkih poremećaja i smetnji zbog već nastalih psihičkih tegoba.

U okviru psihosocijalne pomoći i tretmana većina programa je usmjerena prema djeci, adolescentima, maloljetnicima bez roditeljskog staranja, partnerskim odnosima i nasilju u porodici. Interakcijske aktivnosti zavise od potreba pojedinaca i porodice. Uglavnom nastojimo otkriti, a zatim i osnažiti resurse svakog pojedinca i porodice, poticati nenasilno rješavanje sukoba unutar porodice, ojačati pojedince da se uspješno nose sa stresom i krizom i da preuzmu kontrolu nad vlastitim životom. Oblici rada ovise o konkretnim teškoćama, ali najčešće primjenjujemo individualni pristup, porodičnu i partnersku terapiju i savjetovanje. Radi ilustracije navodimo neke od aktivnosti koje provodimo u okviru psihosocijalnog tretmana:

1. Pružanje konkretne socijalne i psihološke pomoći pojedincima i porodicama u krizi. Pruženo je u 2015.godini oko 100 takvih pomoći.
2. Individualna savjetovanja odraslih u rješavanju partnerskih, roditeljskih, statusnih i drugih problema. Pruženo je oko 60 takvih savjetovanja.

3. Poduzimanje porodično-pravnih mjera socijalne zaštite djece i žrtava nasilja u porodicama u kojima je prisutno nasilje. Pruženo je oko 70 takvih konkretnih mjera.

4. Rad sa adolescentima na pozitivnoj socijalizaciji i sazrijevanju, te rad sa adolescentima koji pokazuju poremećaje u ponašanju koji se ogledaju u agresivnosti, neposluhu, impluzivnosti, povučenosti i depresivnosti, te sklonosti ka vršenju krivičnih djela. Pruženo je oko 40 konkretnih mjera i tretmana.

Rad se bazirao na postavljanju ličnih granica, stvaranju pozitivne slike o sebi, savladavanju otpora prema autoritetima, usvajanju pozitivnih vrijednosti i navika, pomoći u savladavanju nastavnog gradiva kroz usvajanje tehnikе učenja, te struktuiranje slobodnog vremena.

5. Individualni i savjetodavni rad sa roditeljima čija djeca pokazuju poremećaje u ponašanju. Pruženo je oko 20 takvih razgovora i savjetovanja. Rad se bazirao na usvajanju vještina odgoja, postavljanju jasnih granica i pravila za djecu, podučavanje djece vještinama koje će trajati cijeli život (pristojnost, empatija, samopoštovanje, stvaranje pozitivnog autoriteta, specifičnosti faza razvoja djeteta i dr.).

3. RAD NA PREVENCIJI I SPREČAVANJU NEGATIVNIH DRUŠTVENIH POJAVA

3.1. RAD SA ODGOJNO ZAPUŠTENOM I DELINKVENTNOM DJECOM I OMLADINOM

Pored direktnog rada sa djecom i omladinom radi sprečavanja pojave delinkventnog ponašanja, Centar je u 2015. godini radio i na kontinuiranom djelovanju svih koji se bave mladim osobama (škole, policija, pravosudni organi, NVO i drugi). Takvim načinom rada postignuti su odlični rezultati.

Da bi se preventivno moglo djelovati i raditi na otklanjanju pojave delinkvencije u Centru se i u 2015. godini dosta radilo na otklanjanju uzroka. Nakon analize dosjeda zaključeno je da je najčešći uzrok ovoj pojavi poremećeni bračni i porodični odnosi i loš odgojni postupak, što nameće potrebu za još organizovanijim pedagoško socijalnim radom sa porodicama kao i sa maloljetnicama. Česta pojava je uticaj lošeg društva što posebno karakteriše mladi uzrast.

Smatramo da bi organizovano korištenje slobodnog vremena bio najbolji način i najefikasnija mјera borbe protiv negativnih pojava. Tu, prije svega, mislimo na brži razvoj ustanova gdje bi djeca i mladi mogli organizovano provoditi slobodno vrijeme: klubovi, igrališta, rekreacioni centri, udruženja i sl. Postojeći diskopubi, kafići i sl. kao stjecišta zabave mladih pogodna su mjesta za nastavak devijantnih ponašanja. To govori da je zabava mladih prepuštena stihiji i da nije organizovana, da se odvija bez kontrole, a kad je i organizovana to su vrlo rijetki

momenti, pa nije rijetkost da se u ovim objektima dešavaju razne radnje koje odudaraju od opšte prihvaćenih normi ponašanja kao što su: opijanja, uživanje droge-tableta, ispadni, tuče, krađe, razbojništva i sl., što sve skupa negativno utiče na mladu generaciju.

Rad na suzbijanju maloljetničke delinkvencije i prestupništva ne može biti potpun i sveobuhvatan bez postojanja određenih institucija u kojima se provodi izrečena odgojna mjera, odnosno omogućava prihvat maloljetnika. Osnivanje i rad Disciplinskog centra pokazao se u tom smislu kao pun pogodak.

Polazeći od savremenih tendencija i shvatanja o društvenoj zaštiti maloljetnih prestupnika Centar se i dalje zalaže da se postupak prema maloljetnicima zasniva na principima demokratizacije, poštivanja ličnosti, maloljetnika, da se približimo evropskim i svjetskim standardima kod stvaranja uslova svoj djeci za normalan razvoj.

Rad sa maloljetnicima delinkventnog ponašanja prikazujemo u sljedećoj tabeli:

tabela br. 18

MALOLJETNIČKA DELINKVENCIJA		
VRSTE POSLOVA	Broj lica	Broj lica
	2014.god.	2015 god.
- rad sa maloljetnicima koji pokazuju poremećaje u ponašanju	110	54
- stručna obrada maloljetnika	64	54
- pružene pomoći roditeljima u odgoju djece	4	5
- sačinjeni izvještaji tužilaštvu i sudu	64	34
- sačinjeni izvještaji sudu za prekršaje	3	15
UKUPNO	245	162

Maloljetnička delinkvencija u gradu Tuzli značajno je smanjena u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu. Može se reći da je više nego prepovoljena (110:54) slučaja. Tome je, pored ostalog, doprinio povećan rad osoblja Centra sa maloljetnicima kao i koordiniran rad sa drugim ustanovama i institucijama.

Sljedeća tabela govori o tome koji su sve oblici poremećaja u ponašanju djece i omladine u 2015.godini bili prisutni:

tabela br. 19

POREMEĆAJI U PONAŠANJU		
OBLICI POREMEĆAJA U PONAŠANJU	2014.	2015.
- skloni skitnji	-	2
- skloni prosjačenju	-	-
- skloni prostituciji	-	1
- skloni vršenju krivičnih djela	64	33
- narkomani	-	4
UKUPNO	64	40

Ova tabela pokazuje da je u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu smanjen broj krivičnih djela (64:33), ali su se pojavile 2 osobe sklone skitnji, 1 sklona prostituciji i 4 sklone narkomaniji.

Sljedeća tabela pokazuje vrste i broj izrečenih i provedenih odgojnih mjera:

tabela br. 20

IZREČENE I PROVEDENE ODGOJNE MJERE		
VRSTE ODGOJNIH MJERA	2014.	2015.
- pojačan nadzor roditelja/staratelja	9	-
- pojačan nadzor organa starateljstva	1	4
- upućivanje u Disciplinski Centar	7	4
- upućivanje u vaspitno popravni dom	-	-
- maloljetnički zatvor	-	-
- upućivanje na radnu terapiju i obust. postupka	4	12
- prekršajne mjere (ukor, lično izvinjenje, upućivanje u obavezno redovno pohađanje škole)	3	10
UKUPNO	24	30

Tabela pokazuje da su i u 2014. i u 2015.godini izricane blaže odgojne mjere, što očigledno daje bolje rezultate. Čak je u 2015.godini bilo 12 obustava postupka, a u 2014. godini bilo je 4 obustave postupka.

U realizaciji provođenja odgojnih mjera maksimiziraju se napor stručnog osoblja Centra u pomoći porodicama i maloljetnicima koji imaju problema sa delinkventnim ponašanjem. U posljednje vrijeme roditelji se sve više obraćaju Centru u želji da im se pruži pomoć u odgoju, ali i mlađi ljudi se obraćaju za savjete šta da urade u određenim situacijama, što potvrđuje da se roditelji i djeca s povjerenjem obraćaju ovoj Ustanovi, ali i da se i ovaj oblik rada već dobro afirmisao u ovoj sredini. Pomoć roditeljima u odgoju djece je neophodna često i zbog toga što roditelji prave greške u odgoju, pa postižu pogrešne odgojne efekte, djeca se fizički maltretiraju, kažnjavaju, pretjeruje se u ograničenjima i zabranama, ili se roditelji zaštitnički ponašaju kada djetetu treba ukazati na greške u njegovom ponašanju.

1.

1. NASILJE U PORODICI

Nasilje u porodici i u 2015.godini bilježi porast i u gradu Tuzli. Razlozi su višestruki, a najčešći su poremećeni porodični odnosi, ekonomsko-socijalno stanje porodice, alkoholizam, narkomanija i druge negativne društvene pojave.

To je problem o kome se sve više govori u porodici, a i u institucijama koje su nadležne za njegovo preveniranje kao i za zaštitu žrtava nakon učinjenog djela nasilja. Svakodnevno se povećava broj otkrivenih i prijavljenih slučajeva nasilja i to u 95% slučajeva žene i djeca su žrtve nasilja. Nasilje se vrši prema slabijima, a u porodici ga obično vrše muškarci prema djeci i ženama.

Da bi se kontinuirano djelovalo protiv ove sve raširenije pojave moraju se uključiti svi državni organi i sve institucije od policije, centara za socijalni rad, pravosudnih organa i NVO.

Centar za socijalni rad Tuzla je i u 2015.godini permanentno provodio specifične programe obuke zaposlenih u cilju njihovog senzibiliranja za rad sa žrtvama nasilja u porodici i u tome je postigao dobre rezultate.

Sljedeća tabela pokazuje oblike nasilja po polnoj strukturi nad djecom, mladima i odraslim osobama:

NASILJE U PORODICI NAD DJECOM, MLADIMA I ODRASLIM OSOBAMA										
Starosna struktura		OBLICI NASILJA PO POLNOJ STRUKTURI								
zaustavljenih osoba	Fizičko nasilje	Emocionalno nasilje		Seksualno nasilje		Drugi oblici nasilja		UKUPNO		
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M
0-3					-		-	-	-	-
4-6	1				-		-	1	1	1
7-14	1				-		-	-	1	-
15-18	1	3			-		-	-	1	3
19-27	1	17	1	9	-	1	-	-	2	27
28-45	1	38	-	30	-	-	-	10	1	78
Preko 46	5	20	2	13	-	-	1	2	8	35
UKUPNO	10	78	3	52	-	1	1	13	14	144

Iz tabele se vidi da su žrtve nasilja u 2015.godini u 144 slučajeva bile žene i djeca, a u svega 14 slučajeva muškarci. U 78 slučajeva žene su bile žrtve fizičkog nasilja, a u 10 slučajeva muškarci. U 52 slučajeva izvršeno je emocionalno nasilje nad ženama, a u 3 slučaja nad muškarcima. Bio je 1 slučaj seksualnog nasilja nad ženama, a niti jedan slučaj nad muškarcima. Nad ženama je izvršeno 13 drugih oblika nasilja, a kod muškaraca 1 slučaj. Ukupno je u 2015.godini u Tuzli zabilježeno 158 slučajeva nasilja u porodici nad djecom, mladima i odraslim osobama, što je za 26 slučajeva više nego u 2014.godini (158:132).

Slijedeća tabela pokazuje vrste pomoći pruženih žrtvama nasilja u porodici:

tabela br. 22

VRSTE POMOĆI	BROJ POMOĆI	
	2014.	2015.
- stručne pomoći žrtvama nasilja	89	93
- novčane pomoći žrtvama nasilja	19	20
- druge pomoći žrtvama nasilja (pomoć u smještaju u sigurnu kuću, povratak u porodicu i sl.)	33	45

UKUPNO	141	158
--------	-----	-----

U 2015.godini u odnosu na 2014.godinu pruženo je više pomoći žrtvama nasilja jer je više za 17 slučajeva (158:141). Stručne pomoći su pružene u 93 slučaja, novčane pomoći u 20 slučajeva i drugi oblici pomoći (pomoć u smještaju u sigurnu kuću, povratak u porodicu i sl. u 45 slučajeva.

Sljedeća tabela pokazuje prijavljene slučajeve nasilja nadležnim organima:

tabela br. 23

NADLEŽNI ORGANI	BROJ PRIJAVA	
	2014.	2015.
- policija	58	72
- sud	11	13
- tužilaštvo	13	15
- izrečene mjere	22	34
UKUPNO	104	134

U 2015. u odnosu na 2014.godinu stručni radnici Centra su prijavili policiji 14 više žrtava nasilja u porodici, 2 sudu, 2 tužilaštvu, što je rezultiralo izricanjem većeg broja različitih mjera u 12 slučajeva.

1.

1. PROSTITUCIJA I TRGOVINA LJUDIMA

Prostitucija i trgovina ljudima su pojave o kojima se sve više govori, ali su još prilično tabu teme u našem društvu. Centar za socijalni rad imao je i ima obavezu da se u skladu sa svojim nadležnostima i zahtjevima policijskih i pravosudnih organa uključuje u otkrivanje i

sprečavanje ovih pojava, kao i u vezi sa saniranjem njihovih posljedica.

U 2015.godini Centar se uključivao u akcije policijskih organa na sprečavanju slučajeva prostitucije i trgovine ljudima. Zabilježen je 1 slučaj prostitucije 1 maloljetne osobe gdje je Centar blagovremeno poduzeo sve potrebne radnje za pružanje materijalne i drugih oblika pomoći. Sklonost ka prostituciji zabilježena je kod 9 osoba gdje su u pitanju uglavnom žene dobi od 25-50 godina starosti. Centar je prema ovim osobama poduzimao konkretnе mjere kao što su smještaj u sigurne kuće, psihosocijalni tretman, stavljanje pod starateljstvo i pokretanje tužbi kod pravosudnih organa, te druge mjere iz svoje nadležnosti.

1.

1. SKITNJA I PROSJAČENJE

U 2015.godini Centar je radio sa 28 starijih osoba sklonih skitnji i 27 osoba sklonih skitnji i prosjačenju, gdje je ustanovljeno da se uglavnom radi o istim osobama. Centar se ovim pojavama bavi kontinuirano (samostalno) i u saradnji sa policijskim i pravosudnim organima. Skitnjom se bave uglavnom osobe koje imaju psihosocijalne smetnje. U zbrinjavanju takvih osoba Centar ima izuzetno dobру saradnju sa UKC-om, odnosno njegovom Psihijatrijskom klinikom i sa Prihvativim Centrom „Duje“ u Doboju Istoku.

Napominjemo da je Centar postupajući u skladu sa Protokolom za postupanje u slučajevima prosjačenja, skitnje, radne eksplotacije i drugih vidova zloupotrebe djece u Tuzlanskom kantonu ostvario saradnju sa MUP-om TK sa kojima je u dva navrata, prvo 23.12.2014.godine inicirao i održao sastanak sa načelnicima policijskih stanica sa područja Grada Tuzla prilikom kojeg je dogovorena saradnja u skladu sa Protokolom, način smještaja u Prihvativilište za djecu / žrtve nasilja, prosjačenja ili radne eksplotacije Tuzla, te je usvojen prijedlog da tužilac odredi metodologiju rada, radne eksplotacije zbog načina identifikovanja bića krivičnog djela i da se spriječi samovoljno napuštanje djece iz Prihvativilišta. Drugi sastanak je održan sa MUP-om TK, PS Zapad dana 20.07.2015.godine prilikom kojeg je dogovoren da se

organizovanim radom MUP-a i Centra vrše racije na ulicama u terminima kada je prosjačenje najizraženije te da se kontaktira tužilac po pitanju toga kako postupiti kada se djeca koja se zateknu

prilikom provjera u porodicama za koje se zna da se bave prosjačenjem zateknu djeca koja nisu u srodstvu sa ostalim ukućanima.

Pored saradnje sa MUP-om TK ostvarena je saradnja sa Udruženjem „Zemlja djece“, Tužilaštvom TK, JZU Zdravlja Tuzla, Službom za stambene poslove Grada Tuzla.

Sumirajući rezultate rada Centra ističemo sljedeće

-u projekciju zatečeno 15 djece,

-da se radilo sa 4 porodice čija su djeca zatečena u prosjačenju,

- u Prihvatilište je smješteno 10 mldb. djece,
- četvoro djece je pobjeglo iz Prihvatilišta,
- da se dvoje djece još uvijek nalazi na smještaju u ustanovi socijalne zaštite,
- četvoro djece je vraćeno u porodicu,
- dyjema porodicama je izdato usmeno upozorenje
- da su podnesene 4 krivične prijave,
- izrečena jedna mjera Zabrane roditelju da živi sa djetetom,
- obavještena SIPA u 5 navrata.

Kada su u pitanju smetnje sa kojim se Centar susreo prilikom postupanja u skladu sa Protokolom je nedovoljna obezbijeđenost Prihvatilišta u smislu nedostatka 24 časovnog nadzora djece u Prihvatilištu, neobezbjedenost samog objekta jer su djeca našla mogućnost samovoljnog napuštanja istog i nemogućnost zdravstvenog pregleda. Takođe ističemo da prilikom rada ne postoji adekvatan pristup djeci koja se smjeste u Prihvatilište i nedovoljnim aktivnostima koje isto pruža.

Naročito ističemo problem u kojem se Grad Tuzla nalazi u periodu ljetnjih mjeseci kada se povećava broj posjetilaca i turista u Gradu, te se samim tim povećava i broj djece zatećene u prosjačenju. Dodatan problem stvara činjenica da je prosječenje organizirano od strane kriminalnih grupa koje na ovaj način ostvaruju ogromnu zaradu iskorištavajući malodobnu djecu te je suzbijanje prosjačenja naročito otežano.

1.

1. ALKOHOLIZAM I NARKOMANIJА

Predpostavlja se da su ovo danas u društvu najrasprostranjenije društvene negativne pojave. Međutim, teško se otkrivaju i još teže dokazuju. Postoje brojni ograničavajući faktori i trebalo bi dosta prostora da se svi razjasne. Sam Centar malo može pomoći da se ovi problemi efikasnije rješavaju. Radeći na terenu u porodicama, stručni radnici Centra su otkrili da su glavni uzroci nasilja u porodici i vršenja krivičnih, prekršajnih djela alkoholizam i narkomanija. Odrasle osobe su u 2015. godini počinile 54 krivična i prekršajna djela. Stručni radnici Centra su radili sa 51 alkoholičarom, od čega su 3 žene i sa 22 narkomanom, od čega su također 3 žene. Poduzimali su konkretnе mjere kao što su: savjetodavni rad, upućivanje na liječenje i odvikavanje i praćenje liječenja, zaštita djece, pokretanje postupaka za njihovo zbrinjavanje i izdržavanje, prijave policiji i sudu, pružanje materijalne pomoći porodicama i sl.

1. POSREDOVANJE I DRUGE AKTIVNOSTI

Centar je i u 2015.godini bavio se i drugim veoma važnim i složenim poslovima, koji su zasnivali individualni i timski rad. To se odnosi na:

- posredovanje u razvodu brakova;
- posredovanje u radu sa osuđenim licima i njihovim porodicama;
- administrativno-tehničke poslove.

1.

1. POSREDOVANJE U RAZVODU BRAKOVA

U skladu sa Porodičnim zakonom FBiH Centar za socijalni rad je obavljao sljedeće poslove:

- razgovore i pokušaje mirenja osoba u bračnoj zajednici;
- uzimanje izjava od supružnika;
- povjera djece na zaštitu i odgoj;
- dogovor o učešću roditelja u izdržavanju djece kod kojih ona žive;
- dogovor o održavanju ličnih odnosa i neposrednih kontakata sa djecom.

U sljedećoj tabeli prikazane su vrste i broj usluga po Porodičnom zakonu:

tabela br. 24

VRSTE USLUGA	2014.	2015.
- posredovanje u postupcima	33	37
- obrada maloljetičkih brakova	2	1
- izvještaji Sudu o brakorazvodnim postupcima	147	143
- prisustvo na Sudu	370	395
UKUPNO	552	576

U 2015. u odnosu na 2014.godinu obavljeno je 20 više usluga u posredovanju kod razvoda brakova. Posredovanja u postupcima bilo je više za 4 slučaja i prisustvo Sudu više za 21

slučaj, dok obrada maloljetničkih brakova smanjena na 1 slučaj i izvještaji Sudu smenjeni su za 4 slučaja.

U Centru je u 2015.godini radilo Savjetovalište za brak i porodicu koje je prvenstveno djelovalo na mirenju bračnih drugova i tako sprečavanju razvoda brakova.

Savjetovalište je radilo svakog utorka i četvrtka od 15-19 sati u prostorijama Centra. Sa klijentima je radila uposlenica (pedagog-psiholog) koja je završila ovogodišnju edukaciju iz sistemske porodične psihoterapije i stekla znanja i vještine porodičnog savjetnika-sistemskog praktičara.

U savjetovalištu za brak i porodicu u toku 2015.godine tretirano je 86 klijenata, od čega je bilo 30 bračnih parova, 18 adolescenata i roditelja i 38 individualnih tretmana.

Poteškoće porodica i pojedinaca tretiranih u Savjetovalištu su raznovrsne, multiproblemske situacije, što je u vezi sa teškoćama življenja u našem društvenom kontekstu. Poteškoće s kojima su dolazili roditelji odnose se na njihovu nespremnost za roditeljsku ulogu, nerazumijevanje potreba djece i adolescenata, razlike u odgojnim stavovima, te nedostatak emocionalne bliskosti.

Na partnerskom, bračnom nivou, zastupljeni su problemi oko formiranja porodičnih pravila, raspodjele obaveza, nejasne, nedovoljno otvorene ili potpuno defektne komunikacije, nedovoljnog uvažavanja različitosti, separacije od primarnih porodica (kod mladih bračnih parova), nedostatak bliskosti i povjerenja.

Generalno posmatrano može se reći da u većini porodica koje su se обратile za pomoć ne postoje jasno definisane uloge i granice. S jedne strane, u nekim porodicama pravila i hijerarhija su nejasno definisane, dok su u nekim porodicama veoma rigidne.

1.

**1. POSREDOVANJE U RADU SA OSUĐENIM LICIMA I NJIHOVIM
PORODICAMA**

U skladu sa Zakonom i svojim nadležnostima Centar je u 2015.godini po zahtjevima sudova i zatvora vršio posredovanje u radu sa osuđenim licima i njihovim porodicama. To je podrazumijevalo izradu cjelovitih anamneza i izvještaja za zatvore, pružanje pomoći porodici osuđenika ako je u stanju socijalne potrebe, zbrinjavanje djece ako su ostala sama u domu ili porodici.

Šta je, u tom smislu, Centar konkretno uradio pokazuje sljedeća tabela:

tabela br. 25

POSREDOVANJE U RADU SA OSUĐENIM	BROJ SLUČAJEVA
--	-----------------------

LICIMA I NJIHOVIM PORODICAMA	2014.	2015.
- posredovanje sa licima	73	79
- posredovanje sa porodicama	70	71
- pružene stručne pomoći	93	99
- pružene novčane i druge pomoći	158	162
- lica koja su se vratila sa izdržavanja kazne	42	45
UKUPNO	436	456

Tabela pokazuje da je u 2015.godini u odnosu na 2014.godinu bilo više rada stručnih radnika sa osuđenim licima i njihovim porodicama. Također je pruženo više stručne, a i novčane i druge pomoći, ne samo licima koja su se vratila sa izdržavanja kazne, već i njihovim porodicama dok su bila na izdržavanju kazne. U 2015.godini 45 lica se vratilo sa izdržavanja kazne, a u 2014.godini vratilo se 42 lica.

1.

1. ADMINISTRATIVNO-TEHNIČKI POSLOVI

U 2015.godini Centar je obavljao niz administrativno-tehničkih poslova koji nisu direktno vezani za socijalnu zaštitu, ali su direktno ili indirektno vezani za rad sa građanima i institucijama. Radi se o računovodstveno-knjigovodstvenim poslovima i administrativno-tehničkim poslovima. Tu su, prije svega, poslovi na izdavanju određenih uvjerenja, rješenja i sl. za potrebe građana, ustanova i institucija.

Sljedeća tabela pokazuje vrste i obim takvih poslova:

tabela br. 26

ADMINISTRATIVNO-TEHNIČKI POSLOVI	BROJ POSLOVA	
	2014.	2015.
- izdavanje uvjerenja o poslovnoj sposobnosti	357	739
- uvjerenja Gradskoj upravi	2018	1512
- uvjerenja ostalim organima i pojedincima	216	93
UKUPNO	2.591	2.344

Povećano je izdavanje uvjerenja o poslovnoj sposobnosti za 382 što znači da se veći broj ljudi upustio otvaranju nekog biznisa.

5. SARADNJA SA OSNIVAČEM I DRUGIM SUBJEKTIMA

Grad Tuzla kao osnivač Centra za socijalni rad ima posebnu ulogu u njegovom organizovanju i provođenju programskih aktivnosti. Zbog toga Gradska uprava i Centar za socijalni rad imaju izuzetno dobru saradnju u provođenju socijalnih politika i socijalnog uključivanja građana u sve oblasti društvenog života.

Grad Tuzla je u 2015.godini izdvojio iz svog budžeta sredstva u iznosu 816.844,62 KM iz čega su finansirane plaće i naknade radnika i materijalni troškovi Centra.

Posebnu saradnju Centar je ostvario sa svih 40 mjesnih zajednica koje čine grad Tuzlu. Mjesne zajednice su Centru predstavljale lokalnu infrastrukturu u kojoj je realizovano niz mjera koje određuju direktno učešće građana u socijalnom životu. Mjesne zajednice su imale izuzetno veliku ulogu u slučajevima gdje su živjele marginilizirane i socijalno isključene grupe kao što su Romi, povratnici, raseljena lica i izbjeglice, stradali u prošlogodišnjim elementarnim nepogodama i sl. Mjesne zajednice su u saradnji sa Centrom bile nositelji aktivnosti oko zbrinjavanja socijalno ugroženih, rješavanja stambenih pitanja, popravci kuća, izgradnje komunalne infrastrukture, uključivanja djece u škole i sl.

Dobru saradnju Centar je ostvario i sa svim javnim preduzećima i ustanovama Grada. Posebno se izdvaja saradnja sa JU „Naše dijete“, JU „Dom mladih“, JP „Komemorativni centar“, JP „Komunalac“, te drugim javnim preduzećima i javnim ustanovama i gradskim službama.

Kad je u pitanju saradnja sa Ministarstvom za rad i socijalnu politiku u Vladi FBiH i Ministarstvom za rad, socijalnu politiku i povratak u Vladi Tuzlanskog kantona ona se odvijala uglavnom na provođenju Zakona i utvrđivanju mjera za izradu nove strategije socijalne zaštite na prostoru FBiH.

Saradnja sa Policijskom upravom Tuzla, Sudom i tužilaštvom TK zasnivala se uglavnom na prevenciji i sprečavanju maloljetničke delinkvencije, skitnje i prosjačenja, nasilja u porodici, trgovine ljudima, u brakorazvodnim postupcima, u posredovanju sa osuđenim licima itd.

Od javnih ustanova na kantonalm nivou posebna saradnja je ostvarena sa JU „Dom za djecu bez roditeljskog staranja“, „Disciplinskim centrom“, Prihvativim centrom „Duje“, sa Psihijatrijskom klinikom Tuzla, SOS Selo Turija i Gračanica, te niz drugih javnih ustanova.

U 2015.godini posebno je došla do izražaja saradnja sa nevladinim sektorom, odnosno NVO. Posebno se istakla saradnja sa: Centrom za terapiju i rehabilitaciju „Viva žene“, Biroom za ljudska prava Tuzla, Tuzlanskom Amicom, Udruženjem žena romkinja „Bolja budućnost“, Informativnim centrom za osobe sa invaliditetom „Lotos“, Udruženjem za pomoć u društvenoj nevolji „Fenix“ UHD „Prijateljice“, Fondacijom tuzlanske zajednice, Udruženjem „Agora“, Centrom za razvoj i podršku „Lotosice“, Asocijacijom „Margina“, Udruženjem „Naša djeca“, Udruženjem penzionera, udruženjem žena-penzionerki, Udruženjem građana oštećenog vida Tuzla, Udruženjem „URODIOL“ itd.

Saradnja sa konkretnim projektima odvijala se i sa Švicarskim crvenim križom, Crvenim

križom/krstom TK i sa Crvenim križom/krstom grada Tuzle, kao i sa Domom zdravlja Tuzla i Domom penzionera.

Dosta dobra saradnja odvijala se i sa Filozofskim fakultetom Univerziteta u Tuzli, sa Odsjekom za socijalni rad, te sa medijskim kućama RTV 7, RTV TK i RTV SLON.

6. ZAPOŠLJAVANJE,UČEŠĆE NA SEMINARIMA I EDUKACIJAMA

6.1. ZAPOŠLJAVANJE

U 2015.godini Centar za socijalni rad je primio u radni odnos na određeno vrijeme 3 dipl.socijalna radnika i 1 psihologa.

Takođe je putem Javnog poziva Federalnog zavoda za zapošljavanje, a po projektu „Prvo radno iskustvo 2015.“ u radni odnos primio jednog pripravnika-dipl.pravnika na period od godinu dana.

U istoj godini Centar je radi sticanja radnog iskustva u struci te ostvarivanja prava na polaganje stručnog ispita primio 6 volontera i to: 3 dipl.socijalna radnika, 2 dipl.pravnika i 1 dipl.ekonomistu. Pored ovih volontera u Centru je 8 volontera-dipl.socijalnih radnika, iz drugih institucija i organizacija odradilo dio volonterskog staža u trajanju od 3 mjeseca.

6.2 UČEŠĆE NA SEMINARIMA I EDUKACIJAMA

15 uposlenika Centra za socijalni rad Tuzla je tokom 2015.godine prisustvovalo na 48 seminara i edukacija iz raznih oblasti.

7. REALIZACIJA PROJEKATA

I - Javna ustanova Centar za socijalni rad Tuzla je u 2015.godini učestvovala u realizaciji projekta „Sistem socijalnog stanovanja“ –Hilfswerk Austria (HWA).Projekat je obuhvatao odabir korisnika i davanje u zakup 16 stanova izgrađenih u okviru projekta „Sistem socijalnog

stanovanja“ na području Grada Tuzla, finansiran u okviru EU, a implementiran od strane međunarodne organizacije Hilfswerk Austrija.

Tom prilikom u dva Javna poziva podijeljeno je svih 16 stambenih jedinica licima koji su pripadali sljedećim kategorijama stanovništva:

1. -osobe koji su izgubile stambene jedinice nakon aktiviranja klizišta u maju 2014.godine na
2. području grada Tuzla i za koje trajno nije moguć povratak zbog aktivnih klizišta,
3. -korisnicima prava na stalnu novčanu pomoć
4. - korisnici domova za djecu bez roditeljskog staranja,
5. -osobama sa invaliditetom većim od 80% i više i
6. -žrtvama nasilja u porodici.

II Uposlenici Javne ustanove Centar za socijalni rad Tuzla bili su uključeni i u realizaciju Projekta ROMA ACTION (RA) podrška socio-ekonomskom jačanju romske populacije u BiH putem obezbjeđenja stambenih jedinica i socio ekonomskih mjera sa aktivnim učešćem lokalnih vlasti, a koji su provodili Općina/Grad Tuzla i Hilfswerk Austria International .Isti su bili članovi Komisije za izbor /odabir korisnika za rekonstrukciju/sanaciju individualnih stambenih jedinica i dodjelu socijalnih stambenih jedinica na području Općine/Grada Tuzla, pomogli aplikantima pri pribavaljanju dokumentacije, te dokumentaciju kao i informacije kojima raspolaze ovaj Centar dostavili Komisiji.

III Nastavljena je saradnja sa nevladinom organizacijom iz Njemačke GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH)sa kojom je rađeno na projektu "Socijalna zaštita i prevencija trgovine ljudima", na novom projektu koji je započet u oktobru 2015. godine i trajeće do 2017. godine a ima naziv “Socijalna prava za ranjive grupe – SoRi”.

IV U 2015.godini obezbijeđeni su paketi za građane Tuzle, koji se nađu u stanju socijalne potrebe putem raznih organizacija i to:

Crveni križ TK – 200 paketa hrane i 200 paketa higijene.

Islamic Relief USA – 140 paketa hrane

Švicarski crveni križ – 100 paketa

Misija bez granica, Mostar – 100 paketa

Medicinska škola putem donatora Johanniter-Unfall-Hilfe e.V. – 100 paketa

Nevladina organizacija ” Crveno bijela crvena radost” iz Tuzle - 11 paketa hrane, školskog pribora, odjeće i lijekova

Putem donatora "Inter auta" iz Tuzle obezbijedeno 40 novogodišnjih paketića za djecu MZ Kiseljak koja nisu obuhvaćena po drugom osnovu.

Svake godine Grad Tuzla obezbjeduje novogodišnje paketiće za djecu korisnika stalne

novčane pomoći.

8. REZULTATI POSLOVANJA

8.1. BROJ I STRUKTURA ZAPOSLENIH

Tokom decembra 2015. godine JU Centar za socijalni rad upošljavao je 33 izvršioca zatim 1 pripravnik koji se finansira preko Federalnog Zavoda za zapošljavanje i 6 volontera na stručnom osposobljavanju finansirani preko Centra, a koji su imali kvalifikacionu spremu:

R./br.	Kvalifikacija	Broj 12/2014.	Zaposlenih 12/2015	Index 2015/2014
1.	VSS	15	19	127
2.	VŠS	1	1	100
3.	SSS	10	10	100
4.	NSS	1	1	100
5.	NK	2	2	100
	UKUPNO	29	33	114
6.	Pripravnik FZZ	2	1	50
7.	Volonteri	1	6	600

Procentualno učešće pojedinih kvalifikacija u ukupnom broju zaposlenih bilo je slijedeće:

R./br.	Kvalifikacija	Broj zaposlenika 12/2015	Struktura
1.	VSS	19	58
2.	VŠS	1	3
3.	SSS	10	30
4.	NSS	1	3
5.	NK	2	6
	UKUPNO	33	100
6.	Pripravnik FZZ	1	--
7.	Volonteri	6	--

Struktura fonda radnog vremena ostvarena tokom decembra 2015.godine, navedena je u slijedećem pregledu:

R./br.	Elementi	Ostvareno 2015 (KM)	Struktura
1.	Redovan rad	31.456,54	54,56
2.	Godišnji odmor	1.413,09	2,45
3.	Plaćeno odsustvo	476,71	0,83
4.	Bolovanje do 42 dana	482,14	0,84
5.	Porodiljsko odsustvo	739,00	1,28
6.	Doprinosi	23.089,81	40,04
	UKUPNO	57.657,29	100,00
	Zaposlenici 12/15 i pripravnik FZZ		
		34	

Na osnovu navedenih pokazatelja tokom decembra 2015.godine, JU Centar za socijalni rad je upošljavao 34 zaposlenika. U okviru navedenog broja jedan zaposlenik sa kvalifikacijom VSS održuje pripravnički staž preko Federalnog Zavoda za zapošljavanje. Takođe, šest osoba sa kvalifikacijom VSS nalazi se na stručnom sposobljavanju (volonteri).

Planirani broj izvršilaca po sadašnjoj sistematizaciji iznosi 48 uposlenika i u odnosu na broj trenutno zaposlenih nije popunjeno 15 radnih mesta. Zbog povećanog obima poslova i djelatnosti koju obavljamo najprioritetnije je zapošljavanje socijalnih radnika.

8.2. ISPLATA PLATA I NAKNADA

Broj izvršilaca koji imaju VSS kvalifikaciju čine 60,61% od ukupnog broja zaposlenih (33 zaposlenika). Procenat zaposlenika starijih od 50 godina iznosi 35,29 %.

Prosječno isplaćene neto plaće zaposlenih po kvalifikacijama za 2015.godinu iznosile su:

R./br.	Kvalifikacija	Prosječna plaća
1.	VSS	1.189,35
2.	SSS	845,54
3.	NK	578,62
4.	VSS- FZZ	360,88
5.	Volonteri VSS	150,00

Prosječno isplaćena neto plaća po zaposlenom u 2015.godini iznosila je 1.018,74 KM (napomena: u prosjek nisu uračunati volonteri, kao ni osobe koje su finansirane putem Federalnog zavoda za zapošljavanje)

U 2015. godini od ukupno 33 uposlenika, 20 uposlenika je imalo koeficijent VSS čiji je prosjek plata iznosio 1.189,35 KM.

Šest uposlenika je primljeno na stručno osposobljavanje (volonteri) čiji je prosjek naknade iznosio 150,00 KM. Takođe, jedan uposlenik sa VSS je finansiran preko Federalnog zavoda za zapošljavanje (Program: „Sticanje prvog radnog iskustva 2015“) i prosjek plaće iznosio je 360,88 KM .

U poređenju sa prosječno isplaćenom neto plaćom u 2014.godini ista je smanjena za oko 2%, što ne predstavlja stvarno smanjenje plaća, nego posljedicu promjene kvalifikacione strukture zaposlenih.

Odnos između najviše isplaćene plaće i najniže isplaćene plaće sa minulim radom u decembru 2015. godine iznosi 3,43

$$1.889,46 : 550,91 = 3,43$$

Odnos između najviše isplaćene plaće i najniže isplaćene plaće bez minulog radom u decembru 2015. godine iznosi 3,09

$$1.635,90 : 529,72 = 3,09$$

Neto plaće su redovno isplaćene, uz potpuno poštivanje odredbi Zakona o porezima i doprinosima, odnosno uz isplate plaća redovno su izmireni i odgovarajući pripadajući doprinosi iz plaća, na plaće i akontacije poreza.

8.2.1 Naknade troškova zaposlenih

1. Topli obrok je isplaćen u iznosu od 8,00 KM i kretao se u okviru dozvoljenih granica za budžetske korisnike, odnosno 1% od neto plate FBIH.

2. Regres za korištenje godišnjeg odmora isplaćen je u visini od 50% prosječne neto plaće isplaćene u FBIH odnosno u iznosu od 413,50 KM.

3. Uposleniku kojem nije organizovan prevoz na posao i sa posla, a čije je mjesto stanovanja udaljeno od mjesta rada najmanje dva kilometra, pripada mjeseca novčana naknada za troškove prevoza u visini mjesecne karte gradskog odnosno prigradskog saobraćaja.

4. Naknada za neprekidan rad u organima državne službe (jubilarna nagrada) se isplaćivala prema prosječnoj neto plaći FBIH za prethodna tri mjeseca prema objavljenom statističkom podatku, koja prethode mjesecu u kojem uposlenik stiče pravo na nagradu sa pripadajućim koeficijentima za navršene godine rada.

5. Naknada za slučaj smrti člana uže porodice isplaćuje se u visini četiri prosječne mjesecne neto plate pod uslovom da član porodice živi u zajedničkom domaćinstvu.

6. Dnevница za službeno putovanje u zemlji iznosi 25,00 KM za putovanje koje traje preko 12 sati. Ako službeno putovanje traje od 8 do 12 sati obračunava se polovina dnevnice.

8.3. STRUKTURA PRIHODA I RASHODA

U dole navedenom pregledu dat je prikaz prihoda i rashoda po glavnim vrstama troškova, kao i usporedba sa ostvarenjem iz prethodne godine i planiranim veličinama za tekuću godinu

Redbr.	OPIS	Ostvareno u 2014.g	Plan u 2015 g.	Ostvareno u 2015 g.	Index 5/4
I	2	3	4	5	6
1.	Grantovi neprofinim organ. Opština Tuzla-prihodi iz Budžeta	742.486,79	841.560,00	816.844,62	97 ^c
2.	Prihodi od pružanja usluga građanima	17.481,43	15.000,00	11.740,37	78 ^c
3.	Neplanirane uplate-prihodi	5.544,87	---	---	-
4.	Uplaćene refundacije bolovanja iz ranijih godina	---	4.366,27	1.624,20	37 ^c
5.	Primljeni tekući transferi od				

	Države	2.448,00	2.938,00	2.692,80	92%
6.	Primljeni tekući transferi od Kantona	13.138,69	11.040,00	11.039,40	100%
7.	Primljeni tekući transferi od Federalnog Zavoda za zapošljavanje	23.507,99	1.866,00	1.864,56	100%
8.	Donacije od pravnih lica	6.709,32	1.000,00	999,01	100%
9.	Naplata prih.od troškova naplate po osnovu pokret prin.napl.		242,50	242,50	100%
10.	SUFICIT	---	10.230,61	10.230,61	100%
	OSTVARENI PRIHODI	811.317,09	888.243,38	857.278,07	97%
11.	Neto plaće i naknade	375.590,89		393.363,22	
12.	Doprinosi na teret zaposlenih	172.307,17		180.438,15	
13.	Bruto plaće	547.898,06	580.402,27	573.801,37	99%
14.	Naknade za topli obrok	53.400,05		57.984,63	
15.	Naknade za prevoz na posao	10.591,01		10.057,06	
16.	Regres za godišnji odmor	12.035,00		13.232,00	
17.	Otpremnine za odlazak u penziju	---		---	
18.	Jubilarne nagrade				
19.	Pomoć u slučaju smrti	3.620,79		1.660,50	
20.		---		---	
21.	Naknada troškova zaposlenih	79.646,85	91.640,00	82.934,19	91%
22.	Doprinosi poslodavca	57.155,43	61.230,00	59.859,66	98%
23.	Putni troškovi	2.309,50	1.500,00	1.320,93	88%
24.	Izdaci za električnu energiju	5.227,56		6.987,00	
25.	Izdaci za centralno grijanje	11.155,97		8.794,36	
26.	Izdaci za energiju	16.383,53	19.780,00	15.781,36	80%
27.	Izdaci za vodu i kanalizaciju	1.167,14		970,75	
28.	Izdaci PTT usluga	15.850,32		20.523,33	
29.	Izdaci za usluge obezbjeđenja	---		---	
30.	Izdaci za usluge odvoza smeća	2.042,86		2.587,57	

31.	Izdaci za komunalne usluge	19.060,32	26.230,00	24.081,65	92%
32.	Izdaci za administrativni materijal	9.190,97		10.682,19	
33.	Izdaci za materijal za čišćenje	1.069,50		894,55	
34.	Nabavka materijala	10.260,47	11.900,00	11.576,74	97%
35.	Izdaci za usluge prevoza i gorivo	3.648,22	5.000,00	3.736,43	75%
36.	Izdaci za tekuće održavanje	16.122,92	6.742,5	5.427,47	80%
37.	Izdaci osiguranja	3.297,14	3.600,00	2.386,86	66%
38.	Ugovorene usluge	3.460,68	9.120,00	8.900,47	98%
39.	Izdaci za hard.i soft.usluge	4.144,45	4.510,00	4.244,55	94%
40.	Izdaci za rad volontera	10.549,58	28.040,00	25.593,62	91%
41.	Ostale ugovorene usluge	20.351,58	13.900,00	13.246,83	95%
42.	Soc. jednokratne pomoći	2.448,00	2.938,00	2.692,80	92%
43.	Nabavka opreme	14.580,36	21.710,61	21.693,14	100%
	TEKUĆI RASHODI	811.317,09	888.243,38	857.278,07	97%
44.	<i>Višak prihoda nad rashodima</i>	--	--	--	--
45.	<i>Višak rashoda nad prihodima</i>	--	--	--	--

Finasiranje djelatnosti Centra se prelaskom na trezorsko poslovanje vrši isključivo iz Budžeta Grada Tuzla. Iz gradskog budžeta se finansiraju plaće, naknade zaposlenih i materijalni troškovi, dok socijalni oblici od 01.01.2012. godine se finansiraju preko Ministarstva za rad i socijalnu politiku TK posredstvom trezora Kantona.

U dole navedenom pregledu dat je pregled jednokratnih novčanih pomoći koje su isplaćene u 2011, 2012, 2013, 2014 i 2015. Godini

	2011. godina	2012. godina	2013. godina	2014. godina	2015. godina
Jednokratne novčane pomoći	142.231,65	96.099,00	96.093,00	96.079,00	70.000,00

Iz prethodne tabele vidimo da su sredstva za jednokratne novčane pomoći iz godine u godinu sve manja. Tako npr. sredstva za 2015. godinu su manja u odnosu na 2014. godinu za 27,14%

Ukupni rashodi djelatnosti Centra iznosili su 857.278,07 KM i povećani su za 6 % u odnosu na prethodnu godinu (811.317,09 KM).

Ostvareni prihodi i rashodi u odnosu na finansijski plan za 2015.godinu su slijedeći:

Redbr.	Opis	Fin.plan 2015. god.	Ostvarenje u 2015. god.	Index
1.	Rashodi	888.243,38	857.278,07	97%
2.	Prihodi	888.243,38	857.278,07	97%

Ako posmatramo ostvarene prihode i rashode, vidimo da su manji u odnosu na finansijski plan za 3 %.

U posmatranoj godini obračun plaća je vršen shodno odredbama Zakona o radu, po kome se za sve zaposlenike bez obzira na dužinu trajanja Ugovora o radu obračunavaju pripadajući doprinosi i porezi.

Naknade troškova zaposlenih odnose se na isplate toplog obroka, naknade za troškove prevoza na posao i sa posla, isplata regresa, jubilarnih nagrada. Ovdje trebamo naglasiti da su sve isplate zaposlenicima čija je visina određena odlukama Vlade FBiH isplaćene u dozvoljenim granicama te su tako bile oslobođene plaćanja poreza i doprinosa.

Doprinosi poslodavca su proporcionalni isplaćenim plaćama zaposlenika i u odnosu na plan manji su za 2 %.

Putni troškovi i dnevnice koji su realizovani manji su za 12 % u odnosu na finansijski plan. Troškovi dnevница u zemlji iznose 528,75 KM, dok troškovi dnevница u inostranstvu iznose 792,18 KM.

Izdaci za energiju odnose se na utrošenu električnu energiju u iznosu od 6.987,00 KM i izdaci za centralno grijanje u iznosu od 8.794,36 KM. Ovi izdaci u odnosu na prethodnu godinu manji su za 4% a u odnosu na plan za 20 %. Razlog smanjenja izdataka za grijanje je zbog promjene obračuna toplinske energije.

Grupu izdataka za komunalne usluge sačinjavaju izdaci za vodu i kanalizaciju u iznosu 970,75 KM, izdaci za usluge odvoza smeća 2.587,57 KM, izdaci za telefon i internet 8.390,17 KM i izdaci za poštanske usluge 12.133,16 KM.

Izdaci za administrativni materijal se odnose na utrošak kancelarijskog materijala, kompjuterskog materijala, sitnog inventara, materijala za čišćenje, a u odnosu na plan manji su za 3%.

Izdvajanja za usluge goriva, maziva i registracije vozila manji su za 25 % u odnosu na plan. Odnosno, ukupni troškovi goriva za 2015. godinu iznose 3.132,18 KM, motorno ulje 12,90 KM i registracija motornih vozila 591,35 KM. Razlog manjeg utroška goriva u odnosu na planirani je zbog neispravnosti jednog motornog vozila.

Izdaci za tekuće održavanje (zgrada, oprema, vozila) su manji za 20% u odnosu na plan.

Index smanjenja od 34% odnosi se na izdatke za troškove osiguranja imovine, uposlenika i automobila.

U grupu izdataka ugovorenih usluga knjižene su usluge medija, usluge javnog informisanja i odnosa sa jav. (objava oglasa), usluge reprezentacije, ostale nepomenute usluge (taxa, uvjerenja i sl.). Ti izdaci su manji za 2% u odnosu na plan.

Troškovi reprezentacije iznosili su: 815,70 KM, usluge javnog informisanja i odnosa sa jav.(objava oglasa) 613,08 KM, ostale stručne usluge 61,60 KM, usluge stručnog obrazovanja 1.847,80 KM, ostale nespomenute usluge 4.624,32 KM, usluge štampanja 257,40 KM, ostali izdaci za informisanje 680,57 KM.

Izdaci za hardverske i softverske usluge za 2015.godinu iznose 4.244,55 KM, u odnosu na finansijski plan su manje za 6 %.

Na ostale ugovorene usluge (posebne usluge) su knjiženi izdaci za Upravni odbor

10.389,60 KM kao i Naknada za rad posredovanja u iznosu 2.857,23 KM.

Takođe, u grupu izdaci za volontere knjiženi su volonteri Grada Tuzla u iznosu od 14.554,22 KM kao i volonteri preko Biroa za zapošljavanje TK u iznosu 11.039,40 KM.

Upravni odbor kao organ upravljanja JU Centra za socijalni rad Tuzla ima tri člana i čine ga:

- a) Abdurahman Kuldija, predsjednik
- b) Bubić Alma, član iz reda osnivača
- c) Stjepić Božo, član iz Centra za socijalni rad
- d) Jahić Elvira, zapisničar.

Abdurahman Kuldija, predsjednik Upravnog odbora ima bruto naknadu u visini 309,21 KM i neto naknadu u iznosu 250,00 KM. Članovi Upravnog odbora (Bubić Alma i Stjepić Božo) imaju bruto naknadu u iznosu od 247,37 KM i neto naknadu 200,00 KM. Zapisničar (Elvira Jahić) ima bruto naknadu u iznosu od 61,85 KM i neto naknadu u iznosu od 50,00 KM.

Shodno članu 15. stav 4. Pravilnika o knjigovodstvu budžeta proračuna u FBiH, amortizacija-otpis stalnih sredstava obračunata je po propisanim stopama iz Nomenklature i knjižena je na teret izvora sredstava u iznosu od 22.200,63 KM.

Sredstva i oprema kojom Centar raspolaže je zastarjela i dotrajala, a buduća ulaganja ne možemo planirati bez kapitalnih potpora finansijera.

KAPITALNI IZDACI

R/b	Kapitalni izdaci	Kapitalni izdaci za 2014. godinu	Kapitalni izdaci za 2015. godinu	Index
1.	Nabavka opreme	14.580,36	21.693,14	149%
2.	Nabavka građevina	--	--	

JU Centar za socijalni rad u toku 2015. godine je zbog dotrajalosti opreme nabavila istu u iznosu od 21.693,14 KM, a odnosi se na: namještaj, kompjutersku opremu, ostale uredske mašine, motorno vozilo i ugrađenu opremu.

8.4. PODACI O OBAVEZAMA PREMA DOBAVLJAČIMA I POTRAŽIVANJIMA

Obaveze prema dobavljačima sa 31.12.2015. godine iznose 13.683,69 KM. Navedene obaveze se odnose tekuće račune iz mjeseca decembra i izmiruju se u skladu sa preuzetim obavezama.

U okviru kratkoročnih potraživanja, sredstva u iznosu 3.797,26 KM se odnose na refundacije za novčanu naknadu umjesto plate ženi-majci od Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak TK.

9. ZAKLJUČCI I MJERE

9.1. ZAKLJUČCI

1. Centar je u 2015. godini realizovao sve svoje programske ciljeve i zadatke izuzev nekih koji su zavisili od viših organa, vlasti (FBiH, TK), zbog nedostatka sredstava u budžetima, iako je radio sa nedovoljnim brojem stručnih radnika.
2. Posebnu pažnju Centar je posvećivao najugroženijim kategorijama stanovništva kao što su: osobe bez sredstava za život (korisnici stalne novčane pomoći), osobe sa smetnjama u psihofizičkom razvoju, djeca ugrožena porodičnom situacijom, porodice sa djecom, punoljetne osobe koje nemaju dovoljno sredstava za izdržavanje, stare i iznemogle osobe, civilne žrtve rata itd. Pružene su konkretnе novčane i druge materijalne pomoći, pomoći u smještaju u porodice i ustanove, preuzimanje starateljstva, pomoć u zdravstvenoj zaštiti, pomoć u psihosocijalnoj zaštiti i druge vrste konkretnih pomoći.
3. Velika pažnja je posvećena radu na prevenciji i sprečavanju negativnih društvenih pojava, kao što su maloljetnička delinkvencija, nasilje u porodici, prostitucija i trgovina ljudima, skitnja i prosjačenje, te alkoholizam i narkomanija. Značajna pažnja je posvećena i posredovanju kod razvoda brakova (pokušajima mirenja) i posredovanju sa osuđenim licima i njihovim porodicama.
4. Ostvarena je dalja dobra saradnja sa osnivačem (Gradom) i drugim subjektima kao što su: pravosudni organi, policija, škole, mjesne zajednice, raznim ustanovama i institucijama, te nevladinim organizacijama.
5. Zapošljavanju u Centru je posvećena pažnja spram raspoloživih sredstava, a učešće u seminarima i edukacijama uzeli su svi stručni radnici jer je bilo dosta različitih programa.

6. Centar je i u 2015.godini iznalazio načine da različitim projektima osigura dodatna novčana sredstva i u tome je uspijevao skromno ali značajno obzirom na ukupne društvene prilike.

9.2. MJERE

1. Neophodno je reformisati čitav sistem socijalne zaštite, odnosno izgraditi sistem koji će biti usklađen sa ekonomskim razvojem. Tada ne bi dolazilo do toga da se krupna socijalna pitanja regulišu odlukama, već bi se primjenjivali zakoni i ne bi se dešavali prekidi u ostvarivanju prava, npr. pravo na dječiji dodatak.

2. Neophodno je stvaranje zakonskih prepostavki za formiranje budžetskih fondova, ali i razvojnog socijalnog fonda koji bi okupljao sredstva budžeta, privatnog i nevladinog sektora. Ovi fondovi bi obezbijedili sigurno finansiranje, pružanje proširenih socijalnih usluga, mješoviti sistem, pružanja usluga, kao i tržišni način za one koji žele nešto više od onog što je obaveza države.

3. Neophodno je da ministarstva iz oblasti socijalne zaštite, u saradnji sa drugim tijelima u državi rade na donošenju mjera koje će voditi ka harmonizaciji zakona na entitetском i kantonalmom nivou čime će se smanjiti postojeća diskriminacija u ostvarivanju prava na socijalnu zaštitu na teritorijalnom nivou i omogućilo ujednačeno ostvarivanje prava na sve građane.

4. Potrebno je izgraditi takav pristup socijalnoj zaštiti koji će biti zasnovan na potrebama i aktivnoj ulozi korisnika, decentralizaciji socijalne politike i razvoja sistema usluga koje u prvi plan stavlja potrebe korisnika i razvija usluge čija vrsta i sadržaji mogu odgovarati potrebama više različitih ciljnih grupa. Taj se pristup treba bazirati na poštivanju ljudskih prava, osnaživanju i participaciji korisnika, a u njemu treba primjenjivati holističku procjenu korisnika pri čemu sam korisnik postaje partner, a ne objekt socijalne zaštite.

5. Potrebno je izgraditi konzistentan, pravedan i održiv sistem u kome sve kategorije stanovništva, kojima je pomoć potrebna, neće zavisiti od karaktera vlasti u bilo kom periodu. Da bi se to ostvarilo potrebno je što prije uraditi socijalnu kartu barem na nivou Tuzlanskog kantona.

6. Zakonima o socijalnoj zaštiti treba omogućiti precizno obavezno informisanje građana o pravima u okviru socijalne zaštite. Sve zakone i odluke treba staviti u proces javnih rasprava kako bi se učesnici u sistemu socijalne zaštite mogli učestvovati u donošenju politika i biti upoznati s pravima koja im pripadaju.

7. Pokazalo se da su u socijalnoj sferi jako potrebne lokalne inicijative i podrška stvaranju lokalne socijalne zaštite koja će mobilisati dodatne ljudske i materijalne potencijale u rješavanju socijalnih problema. Ta potreba se potvrdila naročito u svim kriznim situacijama kao što su poplave i klizišta u toku 2014.godine.

8. Kako se BiH nalazi na putu ka EU trebat će obezbijediti poštivanje međunarodnih

konvencija i standarda, izmjene zakonskih rješenja usklađenih sa Evropskom socijalnom poveljom, Evropskim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, kao i drugim dokumentima koji regulišu pitanja iz oblasti socijalne zaštite.

DIREKTOR

Brčinović Sonja, prof.sociologije

Izvori podataka:

Izvori podataka za sastavljanje ovog Izvještaja su:

1. Statistički izvještaji centara za socijalni rad za 2015.godinu dostavljeni Zavodu za statistiku FBiH i to:
  - Statistički izvještaj o starateljstvu i usvojenju i
  - Statistički izvještaj o korisnicima i oblicima socijalne zaštite;
2. Podaci o korisnicima socijalne i dječje zaštite za 2015.godinu dostavljeni Ministarstvu za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona;
3. Anketni upitnici stručnih radnika i referenata;
4. Evidencije iz protokola i
5. Finansijski izvještaj JU Centar za socijalni rad Tuzla za 2015.godinu.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	2
1.1. PROGRAMSKI CILJEVI I ZADACI.....	2

1.2. ORGANIZACIJA RADA.....	3
1.3. RAD STRUČNIH TIMOVA.....	5
1.4. RAD STRUČNIH RADNIKA.....	5
1.5. UKUPAN BROJ PREDMETA, OBRAĐENIH SLUČAJEVA I INTERVENCIJA.....	6
1.5.1. Ukupan broj predmeta.....	6
1.5.2. Ukupan broj obrađenih slučajeva.....	6
1.5.3. Ukupan broj intervencija socijalne zaštite.....	7
2. OBLICI I MJERE ZAŠTITE.....	7
2.1. SOCIJALNA ZAŠTITA.....	7
2.1.1. Novčane i druge materijalne pomoći.....	7
2.1.2. Broj korisnika i iznos uplaćenih novčanih sredstava.....	8
2.1.3. Djeca ugrožena porodičnom situacijom.....	8
2.1.4. Djeca sa smetnjama u psihofizičkom razvoju.....	8
2.1.5. Punoljetne osobe sa smetnjama u psihofizičkom razvoju.....	9
2.1.6. Punoljetne osobe koje nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje po starosnoj strukturi.....	9
2.1.7. Punoljetne osobe kojima je zbog posebnih okolnosti potrebna socijalna zaštita.....	10
2.1.8. Starateljstvo i usvojenje.....	10
2.1.9. Smještaj djece i odraslih u porodice i ustanove.....	10
2.1.10. Razvrstavanje djece i omladine sa smetnjama u psihofizičkom razvoju.....	11
2.2. CIVILNE ŽRTVE RATA.....	11
2.3. ZAŠTITA PORODICE SA DJECOM.....	12
2.4. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA.....	13

2.5. PSIHOSOCIJALNA ZAŠTITA.....	14
3. RAD NA PREVENCIJI I SPREČAVANJU	
NEGATIVNIH DRUŠTVENIH POJAVA	15
1.	
1. RAD SA ODGOJNO ZAPUŠTENOM I DELINKVENTNOM	
DJECOM.....	15
1.	
1. NASILJE U PORODICI.....	17
2. PROSTITUCIJA I TRGOVINA LJUDIMA.....	19
3. SKITNJA I PROSJAČENJE.....	19
4. ALKOHOLIZAM I NARKOMANIJA.....	20
2. POSREDOVANJE I DRUGE AKTIVNOSTI.....	20
1. POSREDOVANJE U RAZVODU BRAKOVA.....	21
2. POSREDOVANJE U RADU SA OSUĐENIM LICIMA I	
NJIHOVIM PORODICAMA.....	21
1.	
1. ADMINISTRATIVNO-TEHNIČKI POSLOVI.....	22
2. SARADNJA SA OSNIVAČEM I DRUGIM	
SUBJEKTIMA.....	22
1. ZAPOŠLJAVANJE, UČEŠĆE NA SEMINARIMA	
I EDUKACIJA.....	23
6.1. ZAPOŠLJAVANJE.....	23
6.2. UČEŠĆE NA SEMINARIMA I EDUKACIJA.....	24
7. REALIZACIJA PROJEKATA.....	24
8. REZULTATI POSLOVANJA.....	25
8.1. BROJ I STRUKTURA ZAPOSLENIH.....	25
8.2. ISPLATA PLATA I NAKNADA.....	26
8.2.1. Naknade troškova zaposlenih.....	27
8.3. STRUKTURA PRIHODA I RASHODA.....	27
8.4. PODACI O OBAVEZAMA PREMA DOBAVLJAČIMA I	

POTRAŽIVANJIMA.....	31
9. ZAKLJUČCI I MJERE.....	31
9.1. ZAKLJUČCI.....	31
9.2. MJERE.....	32